

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 516/2022
13.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Компанија АА Republika ...,, чији је пуномоћник Немања Саватовић, адвокат у ..., против тужених Компанија GENERALEXPORT за међународну и унутрашњу трговину, хотелијерство, угоститељство и ваздушни саобраћај ДП Београд – у стечају, Народних хероја број 43, чији је пуномоћник Живка Спасић, адвокат у ... и Компанија ББ Republika,, чији су пуномоћници Анђелко Лежајић, адвокат у ... и Милан Субаков, адвокат у ..., ради утврђења, вредност предмета спора 170.700.600,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ЗПж 4733/21 од 28.10.2021. године, у седници већа одржаној 13. јула 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда ЗПж 4733/21 од 28.10.2021. године, као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужилаца и туженог ББ Republika ...,, за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео пресуду бП 3954/2019 дана 03.03.2021. године којом је у I ставу изреке одбио приговор пресуђене ствари, као неоснован, у II ставу изреке одбио тужбени захтев да се утврди да је тужилац једини носилац права потраживања главног дуга од 2.032.150,03 УСД у динарској противвредности према званичном средњем курсу НБС на дан отварања стечајног поступка, са 9% затезне камате за период од 29.07.1991. године до отварања стечајног поступка, у динарској противвредности према званичном средњем курсу НБС на дан отварања стечајног поступка, као и трошкова арбитражног поступка од 43.149 УСД и паушала за управне трошкове у висини од 24.574 УСД, као и трошкова превода арбитражне одлуке од 2.359,40 ЧК у УСД у динарској противвредности према званичном средњем курсу НБС на дан отварања стечајног поступка, у односу на првотуженог Компанију Generalexport за међународну и унутрашњу трговину, хотелијерство, угоститељство и ваздушни саобраћај ДП Београд – у стечају, као неоснован; у III ставу изреке одбио тужбени захтев истог тужиоца да се утврди да друготужени Компанија ББ Republika ..., није носилац права потраживања главног дуга од 2.032.150,03 УСД у динарској

противвредности према званичном средњем курсу НБС на дан отварања стечаног поступка, са 9% затезне камате за период од 29.07.1991. године до отварања стечајног поступка, у динарској противвредности према званичном средњем курсу НБС на дан отварања стечајног поступка, као и трошкова арбитражног поступка од 43.149 УСД и паушала за управне трошкове у висини од 24.574 УСД, и трошкова превода арбитражне одлуке од 2.359,50 ЧК УСД у динарској противвредности према званичном средњем курсу НБС на дан отварања стечајног поступка у односу на првотуженог Компанија Generalexport за међународну и унутрашњу трговину, хотелијерство, угоститељство и ваздушни саобраћај ДП Београд – у стечају, као неоснован; у IV ставу изреке обавезао тужиоца да првотуженом исплати износ од 650.220,00 динара на име трошкова парничног поступка и у V ставу изреке обавезао тужиоца да друготуженом исплати на име трошкова парничног поступка износ од 2.850.340,00 динара.

Привредни апелациони суд је пресудом ЗПж 4733/21 одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду у ставу II, III, IV и V изреке и одбио је захтев тужиоца и туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене другостепене пресуде тужилац је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 387. став 3. и чланом 374. став 2. тачка 10. ЗПП, те због погрешне примене материјалног права.

Друготужени, ББ. Republika ...,, поднео је одговор на ревизију тужиоца.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр 72/2011 ... 18/2020) и нашао да ревизије није основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Нема битне повреде одредаба парничног поступка на коју у ревизији указује тужилац у смислу одредбе члана 374. став 1. Закона о парничном поступку у вези одредбе члана 387. став 3. Закона о парничном поступку, којом је прописано да у случају да је првостепена пресуда већ једанпут била укинута, другостепени суд не може да укине пресуду и упути предмет првостепеном суду на поновно суђење. Ово с тога што је другостепеном пресудом која се побија ревизијом потврђена првостепена пресуда. Наводи ревизије којима тужилац образлаже свој став о овој битној повреди одредаба парничног поступка тичу се решења Привредног апелационог суда 4Пж 857/2019 од 10.07.2019. године, а не ревизијом побијане пресуде ЗПж 4733/21 од 28.10.2021. године.

Нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. Закона о парничном поступку како то неосновано сматра ревидент. Одредбом члана 374. став 2. тачка 10. Закона о парничном поступку одређено је да битна повреда одредаба парничног поступка увек постоји ако је одлучено о захтеву о коме је раније правноснажно пресуђено, или о коме је раније закључено судско поравнање. Ревизијом тужилац образлаже да је арбитражном одлуком Чешке арбитраже број Rsp 116/93 од

27.10.1995. године арбитражни суд утврдио да је тужилац власник спорног потраживања у односу на првотуженог, па да у овој парници правноснажном пресудом суд није могао утврдити да је тужилац исто потраживање уступио фирми ВВ, 1993. године, односно пре арбитражног поступка. С тим у вези истиче да уговор о уступању од 16.06.1993. године није правно ваљан, то јест да је неверодостојан. Даље, образлаже да постоји и пресуда Врховног суда у Прагу број 49 СМ 74/2005 од 07.05.2009. године поводом спорног потраживања, у спору који је исти тужилац покренуо против овде друготуженог, којом је утврђено да је тужилац једини носилац потраживања, на темељу закључка да уговор о уступању потраживања из 1993. године није био важећи. Стога, сматра да постоји противречност између разлога правноснажне судске одлуке и садржине изведених доказа, што је битна повреда одредаба парничног поступка предвиђена одредбом члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, што није законом предвиђен ревизијски разлог. На битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. Закона о парничном поступку, а према одредби члана 407. став 1. тачка 2. истог закона, ревизијом се може оспоравати правноснажна пресуда под условом да је та битна повреда истицана у жалби, односно да је учињена у поступку пред другостепеним судом. Према садржини овог разлога кога ревидент истиче, он се тиче пре свега првостепене пресуде, па је та битна повреда одредаба парничног поступка морала бити истицана у жалби. Међутим, другостепеном пресудом није одлучивано о ставу 1. изреке првостепене пресуде којом је одбијен приговор пресуђене ствари, јер жалбом тужилац није побијао првостепену пресуду у ставу 1 изреке. Стога, разлог пресуђене ствари који сада у ревизији истиче тужилац, није законом дозвољен ревизијски разлог у смислу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку. Стога ове ревизијске разлоге о битној повреди одредаба парничног поступка Врховни касациони суд није разматрао.

Не стоји навод ревизије да је првотужени признао тужбени захтев, поднеском од 05.05.2020. године. Поднесак не садржи изричито признање тужбеног захтев које би било релевантно у процесном смислу. Првотужени у поднеску наводи да је неспоран износ потраживања за главни дуг, дакле његова висина, али није навео да признаје тужбени захтев. И у даљем изјашњавању током поступка, већ у поднеску од 01.09.2020. године првотужени наводи да када суд утврди ко је власник потраживања из ове парнице, да ли тужилац, или друготужени, па уколико оутврди да је власник потраживања тужилац, тада би морала вештачењем бити утврђена и висина потраживања.

Према утврђеном чињеничном стању на темељу ког је донета побијана пресуда, а које је утврдио првостепени суд, одлуком арбитражног суда при Господарској комори ЧР и Аграрној комори ЧР у Прагу Rsp 116/93 из 1995. године, обавезан је првотужени Generalexport да тужиоцу исплати 2.032.150,03 УСД са 9% затезне камате, трошкове арбитражног поступка, паушал за управне трошкове и трошкове превода арбитражне одлуке, која одлука је призната у Републици Србији. Дана 09.08.2007. године Агенција за приватизацију је донела одлуку о реструктурирању субјекта приватизације Компаније Generalexport, те је 29.08.2007. године тужилац пријавио потраживање у износу од 2.032.150,03 УСД на име главног дуга, које првотужени није оспоравао, а оспорио је износ обрачунате камате. Програм реструктурирања Компаније Generalexport ДП Београд - у реструктурирању је усвојен 17.12.2007. године, прихваћен од стране Агенције за приватизацију 25.12.2007. године и у том програму се налази као пријављено потраживање за главни дуг од 2.032.150,03 УСД и за камату у износу од

2.523,093,03 УСД. Даље је утврђено да је пресуду Градског суда Праг од 24.06.2008. године број 49 ЦМ 74/2005 – 405, на коју се ревидент позива, изменио Врховни суд у Прагу, пресудом 49 ЦМ 74/2005 од 07.09.2009. године која је призната у Републици Србији, тако што је одбио тужбу за одређење да тужилац АА има иза друштва Generalexport Београд потраживање у висини од 2.032.150,03 УСД са припадајућим трошковима, према ББ, са разлога што је нашао да је тужилац на основу арбитражне одлуке могао да тражи извршење и испуњење од Generalexporta, и да нема правни интерес за вођење парнице против ББ. На тај начин је решен спор између овде тужиоца и туженог ББ на који у ревизији указује тужилац.

Утврђено је да је тужилац уговором од 28.01.1991. године организован као холдинг предузеће и основао ћерку фирму ВВ1 as са седиштем у ..., која фирма је уписана 10.06.1991. године а избрисана 30.06.1994. године када је уписан ГГ, који је 09.11.1994. године уписан као ГГ у ликвидацији. Тужилац је закључио уговор о уступању потраживања 16.06.1993. године којим је на своју ћерка фирму ВВ1 as са седиштем у ..., на основу оснивачког уговора од 28.01.1991. године, уступио сва потраживања из контракта 8577320 и према дужнику фирми Generalexport Београд. Утврђено је да је ГГ у ликвидацији уступио овде друготуженом потраживања према овде првотуженом у износу од 2.032.150,03 УСД, и камате, судске и остале трошкове, утврђене од арбитражног суда при Привредној комори Чешке Републике и Аграрне коморе Чешке Републике у Прагу под бројем РС 116/93 од 27.10.1995. године, и то Уговором о уступању потраживања број 1/2003 закљученим 06.05.2003. године у складу са одредбама параграфа 524 Чешког грађанског законика, између уступеоца ГГ у ликвидацији и пријемника ББ, овде друготуженог. Предмет тог уговора је уступање потраживања према дужнику, овде првотуженом, које произилази из одлуке арбитражног суда, уз накнаду. На непокретности у власништву првотуженог је 24.02.2004. године уписана хипотека првог реда у корист друготуженог, ради обезбеђења потраживања у износу од 2.032.150,03 УСД на име главног дуга са каматом од 9% почев од 29.07.1991. године до наплате, износа од 43.149 УСД на име трошкова таксе у арбитражном поступку и 24.574 УСД, што наводи Агенција за приватизацију у допису упућеном првотуженом 24.02.2010. године, док је истовремено у поступку реструктурирања од стране првотуженог као субјекта приватизације признато постојање дуга према овде тужиоцу. Агенција за приватизацију констатује да субјект приватизације по истом правном основу прихвата постојање дуга према оба правна лица и то друготуженом као хипотекарном повериоцу и према првотуженом као необезбеђеном повериоцу. Агенција за приватизацију је поменути дописом навела да је потребно да субјект приватизације, овде првотужени донесе измене програма реструктурирања и одлучи коме дугује. Измењен је програм реструктурирања 22.12.2008. године, прихваћен од Агенције за приватизацију 26.02.2012. године. Првостепени суд је утврдио, на основу изјаве ревизијске агенције, да је она утврдила постојање потраживања од друштва Generalexport у висини од 2.032.150,03 УСД у књигама друштва ГГ у ликвидацији ..., са датумом 30.11.2001. године и да је то потраживање укључено у имовину ГГ у ликвидацији приликом његовог оснивања од стране друштва матице АА Тужилац је доставио 08.02.1996. године привредном друштву ГГ у ликвидацији арбитражну пресуду у спору против Generalexporta, којом је признат износ од УСД 2.032.150,03 плус камате, уз напомену да у случају ако дужник не плати добровољно спремни су да изврше радње које доводе до извршења.

На основу тако утврђеног чињеничног стања су нижестепени судови закључили да није основан тужбени захтев за утврђење да је тужилац једини носилац права потраживања према првотуженом, јер је тужилац предметно потраживање уступио 1993. године друштву ВВ, каснијем ГГ, односно ГГ у ликвидацији, који је исто потраживање пренео овде друготуженом као пријемнику, уговором из 2003. године. Применом чешког права као меродавног, члана 524 Грађанског законика Чешке Републике, судови су закључили да је уговор о уступању потраживања између тужиоца као преносиоца и ВВ, потоњег ГГ у ликвидацији произвео правно дејство и да је потраживање прешло у имовину ГГ у ликвидацији, те је њиме могао располагати уговором о цесији тако што га је пренео друготуженом.

Ревизија се своди на оспоравање правилности утврђеног чињеничног стања, оспоравајући постојање уговора о уступању потраживања од 16.06.1993. године, истицањем да није правно ваљан и да је копија уговора из 1993. године неверодостојна, и позивајући са на одлуке арбитражног суда и прашког суда у спору између тужиоца и првотуженог и тужиоца и друготуженог.

Међутим, ревизијом се не може побијати правилност утврђеног чињеничног стања, према одредбама члан 407. Закона о парничном поступку. Ово без обзира да ли су разлози побијања утврђеног чињеничног стања у оцени доказа, или у истицању околности да су други судови о постојању уговора, као чињенице, другачије утврдили чињенично стање. Осим тога, првостепени суд је расправио чињенице о преносу потраживања тужиоца на ВВ, потоњег ГГ у ликвидацији, на основу свих других изведених доказа, не само на основу копије уговора од 16.06.1993. године, и на основу других утврђених чињеница (о евиденцији потраживања у имовини ГГ у ликвидацији, извештаја том привредном друштву од стране тужиоца, да је ГГ сносио трошкове поступка у Чешкој Републици и у Србији и др.). Такође је расправио садржину арбитражне одлуке и оценио да је тужилац у поступку пред арбитражом иступао у своје име, али у корист ВВ на кога је пренео спорно потраживање, што није у супротности са одредбама чешког права, конкретно члана 530. став 1. Грађанског законика Чешке Републике. Правилно је од стране нижестепених судова закључено и да се сингуларна сукцесија у правима на потраживање, чији је титулар споран, не доказује садржином пресуде Врховног суда у Прагу, јер је њоме одбијен тужбени захтев овде тужиоца према овде друготуженом.

У ревизији тужилац не указује на разлоге према којим би по садржини чешког права такав пренос потраживања био недопуштен.

Код тако утврђеног чињеничног стања није основана ревизија, утемељена на тврдњи да није пренето потраживање тужиоца, неверодостојним уговором о уступању из 1993. године, и да стога не производи правно дејство ни уговор о уступању из 2003. године и на основу тих тврдњи на оспоравању правилности примене материјалног права.

Са изнетог је одбијена ревизија, на основу одредбе члана 414. Закона о парничном поступку.

Одбијени су захтеви за накнаду трошкова ревизијског поступка, тужиоцу јер није успео са ревизијом, применом одредбе члана 153. Закона о парничном поступку, а

друготуженом јер трошкови састава одговора на ревизију нису били потребни у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић